

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สขุฌาย — สาธยาย, กล่าวเป็นลำดับด้วยดี”

คำว่า **สขุฌาย** อ่านแบบภาษาบาลีว่า **สัด - ชา - ยะ** แปลว่า การกล่าวเป็นลำดับด้วยดี หรือ สาธยาย ซึ่งเป็นการกล่าวทบทวนในพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง **ไม่ให้ลืมในสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง** เพื่อความเข้าใจถูกต้องเห็นถูก และเป็นการรักษาพระพุทธานุศาสนนา ด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ได้ยินได้ฟังในสิ่งที่จริง ย่อมไม่มีเหตุที่จะทำให้เกิดการไตร่ตรองพิจารณาและทบทวนได้เลย เพราะไม่ได้ฟังพระธรรมนั่นเอง การไม่ได้ฟังพระธรรม ย่อมเสื่อมโดยรอบเสื่อมจากความเข้าใจถูกต้องเห็นถูก และเสื่อมจากคุณความดีประการต่างๆ

ข้อความบางตอนจากพระสูตรตันปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต วิมุตติสูตร มีว่า

“พระศาสดาหรือเพื่อนสพรหมจารี (ผู้ประพฤติประเสริฐร่วมกัน) ผู้อยู่ในฐานะครูบางรูปก็ไม่ได้แสดงธรรมแก่ภิกษุ แม้ภิกษุก็ไม่ได้แสดงธรรมเท่าที่ได้สดับได้ศึกษาเล่าเรียนมาแก่ชนเหล่าอื่นโดยพิสดาร (ละเอียด) ก็แต่ว่า ภิกษุย่อมทำการสาธยายธรรมเท่าที่ได้สดับได้ศึกษาเล่าเรียนมา โดยพิสดาร เธอย่อมเข้าใจอรรถ เข้าใจธรรม ในธรรมนั้น ตามที่สาธยายธรรมเท่าที่ได้สดับ ได้ศึกษาเล่าเรียนมาโดยพิสดาร”

ข้อความจากมโนปุรณิ อรรถกถา อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต ภิกขุสูตร มีว่า

“ภิกษุเหล่านั้น ย่อมไม่ได้เรียนธรรมที่ไม่เคยเรียน ย่อมไม่ได้กระทำการสาธยายธรรมที่เคยเรียนมาแล้ว ดังนั้น ภิกษุเหล่านั้น จึงมีแต่ความเสื่อมอย่างเดียว ไม่มีความเจริญเลย”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงแล้วทรงแสดงพระธรรมเพื่อให้สัตว์โลกได้เข้าใจสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง ที่จะสอนให้ไม่รู้ นั่น ย่อมไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแน่นอน พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ว่าจะเป็นพระสูตรใดหรือส่วนใดของพระธรรมก็ตาม ไม่ใช่สำหรับสวดหรือสำหรับท่อง แต่สำหรับศึกษาด้วยความละเอียดรอบคอบจริงๆ เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามที่พระองค์ทรงแสดง ถ้าสวดแล้วหวัง ท่องแล้วหวัง เพื่อที่จะได้ผลตอบแทนที่ดี นั้นไม่ตรงแล้ว เพราะหวังเป็นโลภะ เป็นเหตุที่ไม่ดี ในเมื่อเป็นเหตุที่ไม่ดี ก็ไม่สามารถนำผลที่ดีมาให้ได้เลย และถ้าทำด้วยความไม่รู้ ผลก็คือไม่รู้ สะสมพอกพูนความไม่รู้ต่อไป ซึ่งจะต้องเป็นผู้ตรึง และมีความเข้าใจด้วยว่า ระหว่างการสวดคำต่างๆ โดยที่ไม่เข้าใจ กับการฟังพระธรรมแล้ว

ก็เข้าใจ อย่างไหนจะเป็นประโยชน์กว่ากัน เพราะเหตุว่าพระบารมี (คุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส) ทั้งหมด ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงสะสมอบรมมาตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ ก็เพื่อทรงตรัสรู้ความจริงแล้วทรงแสดงความจริงให้สัตว์โลกได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ด้วยพระมหากรุณาอย่างยิ่งที่จะให้สัตว์โลกพ้นจากความไม่รู้ ความเห็นผิดและกิเลสทั้งหลายทั้งปวง

การสาธยายตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง คือการกล่าวทบทวนสิ่งที่ได้ฟังให้มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะต้องมีที่มาที่ไป ไม่ใช่อยู่ดีๆ ก็สาธยาย แต่เพราะได้ฟังพระธรรมแล้ว จึงมีการสาธยายในสิ่งที่ได้ฟัง จะเห็นได้ว่า ในสมัยพุทธกาลนั้น กว่าพุทธบริษัท จะได้ฟังพระธรรมนั้น ยากลำบาก บางท่านต้องเดินทางจากต่างถิ่นไกลแสนไกล ไปเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อที่จะได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง เมื่อฟังเสร็จแล้ว ก็เดินทางกลับไปยังที่อยู่ของตนๆ ระหว่างนั้นก็มี การระลึกถึงพระธรรมที่ได้ยินได้ฟัง เพื่อจะได้ไม่ลืม เวลาที่มีการระลึกถึงคำที่ได้ฟัง บ่อยๆ เนื่องจาก มีการไตร่ตรองทบทวนด้วยความเข้าใจ นี่คือการสาธยาย จะด้วยออกเสียงหรือไม่ออกเสียง ก็ได้ ซึ่งไม่ใช่การพูดถ้อยคำที่ไม่รู้จัก

ถ้าไม่มีการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัตว์โลกก็จะไม่ได้ยินแม้แต่คำว่าธรรมเลย และไม่มีทางที่สัตว์โลกจะมีคุณความดีเจริญขึ้นจนสามารถดับกิเลสได้ แต่เพราะมีการตรัสรู้และทรงแสดงธรรมประกาศความจริงของพระองค์ จึงทำให้สัตว์โลกได้ยินได้ฟังความจริง สะสมความเข้าใจถูก เห็นถูก เป็นปัญญาของตนเอง จากที่เป็นผู้มากไปด้วยกิเลสปกคลุมจิตใจที่สะสมมาอย่างเนิ่นนาน สังสารวัฏฏ์ ก็จะค่อยๆ มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเพิ่มขึ้น คุณความดีทุกอย่างก็เจริญขึ้นคล้อยตามความเข้าใจที่เจริญขึ้น จนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น

การศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่มีจริง พระธรรมมีแต่คุณประโยชน์อย่างเดียว หาโทษไม่ได้เลยในพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษาแห่งการประกาศคำสอนของพระองค์นั้น ล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงโดยตลอด

พระธรรม เป็นสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว มีความบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน ไม่มีส่วนที่จะต้องตัดออก ไม่มีส่วนที่จะต้องเพิ่มเข้าไปใหม่ จึงควรอย่างยิ่งที่ชาวพุทธจะได้ฟังได้ศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อความเข้าใจถูก เห็นถูกเป็นปัญญาของตนเอง ยิ่งฟังพระธรรมก็ยิ่งเข้าใจ ยิ่งเห็นพระมหากรุณาคุณของพระองค์ ถ้าพระองค์ไม่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมา ไม่มีทางเลยที่สัตว์โลกจะได้เข้าใจความจริง เพราะฉะนั้นในฐานะของสาวกแล้ว ประโยชน์สูงสุดที่ทุกคนจะพึงได้ คือความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งจะต้องมีรากฐานที่สำคัญจากการมีโอกาสฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ประมาทในคำจริงแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ใช่การสวดหรือการไปทำอะไรด้วยความไม่รู้.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖